

JEL Classification: E10, E41

Сергєєва Олена Степанівна

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна*

Проскокова Ганна Костянтинівна

*студентка 4 курсу факультету фінансів та банківської справи
Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна*

НАПРЯМИ МІНІМІЗАЦІЇ ГОТІВКОВОГО ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ

Тези присвячено напрямам мінімізації готівкового грошового обігу в Україні. Зроблені висновки, що зниження готівкових грошей в обігу дасть можливість зменшити витрати на обслуговування готівки, зменшити обсяги тіньової економіки та збільшити базу оподаткування.

Ключові слова: економіка, банк, готівкові та безготівкові гроші, лімітована сума.

В сучасному світі в умовах розвитку інформаційних технологій, враховуючи розвиток інтернет і мобільних технологій складно представити діяльність банківських установ без участі безготівкових розрахунків. Як ми вже визначали, розвитку безготівкових платежів сприяє, в першу чергу, розвиток платіжних систем, платіжної інфраструктури, зростання проникнення банкіngu / банківських карт в населення країни.

Значна питома вага готівки в грошовій масі України, капіталомісткість та трудомісткість готівкового обігу грошовому обігу України зумовили необхідність пошуку напрямів мінімізації цих грошових коштів в Україні.

Для України, яка переживає політичну та економічну кризи умовами для встановлення обмежень щодо використання готівки в Україні є:

- боротьба з відмиванням доходів, які отримані злочинним шляхом; боротьба з «тінізацією» економіки;
- зменшення витрат на виробництво готівкових грошей;
- в умовах України – лобіювання інтересів банків і посилення адміністративних методів регулювання фінансового сектору через одержання банками додаткової ліквідності (банки повинні залучати ліквідність з ринку самостійно на ринкових умовах).

В сучасних умовах ринок безготівкових платежів України можна визначити як більш розвинутий, вектор його розвитку спрямований на спрощення та зменшення тих чинників, які не дають безготівковим операціям здійснюватися на фінансовому ринку. До передумов, які можуть сприяти обмеженню готівки в країні можемо віднести наступні (табл. 1).

Як ми бачимо з табл. 1 для реалізації удосконалення розвитку безготівкових розрахунків в Україні присутнє багато передумов, які дають можливості досконало реалізувати цей напрям. НБУ постійно здійснює оверсайт інфраструктур фінансового ринку, щоб забезпечити їхнє безперервне, надійне та ефективне функціонування.

Таблиця 1

Передумови ведення обмежень на готівкові гроші та рівень забезпечення в Україні

№№	Передумови	Забезпечення в країні
1.	Стабілізація грошового ринку	Забезпечено
2.	Стабілізація грошового обігу	Забезпечено
3.	Довіра населення до банківської системи	Середня
4.	Наявність відповідних платіжних засобів	В достатньому обсязі
5.	Зручність, низька вартість розрахунків, простота	Забезпечуються не завжди
6.	Розвиток ІТ- технологій	Забезпечено
7.	Організація безпеки безготівкових розрахунків	Не достатньо забезпечено

Джерело: складено автором за матеріалами [1]

Дотримуючись зарубіжного досвіду щодо обмеження готівкових розрахунків та збільшення безготівкових розрахунків в Україні НБУ активно вводить в дію Постанови, які регламентують лімітовану суму використання готівкових грошей в обігу, так в Постанові правління Національного банку від 25 листопада 2016 року №407 "Про внесення змін до постанови правління від 6 червня 2013 року №210 "Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою" передбачено граничну суму розрахунків готівкою між фізичною особою й підприємством протягом одного дня в розмірі 50 тис. гривень, а також фізичних осіб між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному засвідченню, у розмірі 50 тис. гривень, раніше ця сума складала 150 тис. гривень. Рішення повністю відповідає міжнародному досвіду – багато європейських держав (Франція, Бельгія, Португалія, Італія, Іспанія, Греція) встановили граничні суми розрахунків готівкою до рівня 1000 Євро, інші країни також планують ввести аналогічні норми.

Таким чином, можливо зробити висновки, що регулювання щодо лімітованої суми використання готівки визначається кожній країні окремо, це пов'язано в першу чергу з рівнем розвитку економіки даної країни, в друге з рівнем «тінізації» економіки та рівнем фінансової грамотності населення і довіри населення до банківської системи країни.

Підсумовуючи, зазначимо, що розширення безготівкових розрахунків дає можливість: залучення коштів до банківської системи; ресурс для кредитування економіки; обмеження не чіпають щоденних покупок населення, оскільки стосуються лише великих покупок; сприятиме зменшення обсягів тіньової

економіки, легалізації доходів населення, боротьби з корупцією, збільшенню прозорості фінансових потоків.

Список використаних джерел

1. Пшик Б.І. Забезпечення стійкості грошового обігу в Україні в контексті реалізації інструментів грошово-кредитної політики. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2017_1_4